

ordne sig som et frivilligt Samfund. Det er en Tanke, som ingen af os kan skyde fra sig; ingen af os ved, om ikke det Tidspunkt kommer, da Kirke og Stat bliver skilt, og da er det for Kirkens Vedkommende af største Betydning, at den har lært at leve under Frivillighedens Vilkaar, thi til den Tid faar den ingen andre Vilkaar at leve under end netop Frivillighedens. Vi have hidtil arbejdet saaledes, at Kirken og Staten skulde have hver sit, og at der kun skulde være et frivilligt Forhold mellem dem, saa at Staten blev ved at understøtte Folkekirken, saa længe den havde frivillig Tilslutning i Befolkningen, og at Kirken, naar Statens Støtte faldt bort, ogsaa kunde staa paa sine egne Ben som et frivilligt Samfund. I den Retning er det, vi ere gaaede hidtil, det, tror jeg, alle maa indrømme. Men naar vi saa se paa de Forslag, den højtærede Minister har forelagt, er der vel to af dem, der gaa i denne Retning, nemlig Forslaget om Brugen af Kirker og om Valgmenigheder. Men det Forslag, der er foreslaaet her om Menighedsraadene, og som de andre ere gjorte afhængige af, er ganske stridende mod den hidtidige Udvikling.

Det bygger nemlig for det første paa Tvang og ikke paa Frivillighed; det tvinger Folk til at indrette Menighedsraad hele Landet over, og det tvinger Præsterne til at samarbejde med disse tvungne Menighedsraad, saaledes at Præsten, hvor der er et frivilligt Arbejde i Gang, enten maa bryde med det frivillige Raad, han har omkring sig, for at kunne arbejde sammen med det ny paatvungne, eller ogsaa maa han beholde begge Dele, og derved fremkalde evindeligt Strid og Spektakel i sin Kreds. Der er heldigvis et stort frivilligt Arbejde i Gang i vort Folk. Efter hvad der er mig meddelt, er der i Danmark kun 326 Pastorater af samtlige 1,055 i Købstæder og paa Landet, hvor der slet intet frivilligt Arbejde er; i alle de øvrige er der mere eller mindre frivillig Virksomhed, ikke saa faa Steder en fuldstændig organiseret Menighedspleje eller Sygepleje, som alt sammen gaar fortræffeligt, baaret af frivillige Kræfter med Kærlighed og Glæde. Dette vil mangfoldige Steder blive forstyrret ved Indførelsen af tvungne Me-

nighedsraad, og det, mener jeg, er saa stridende som vel muligt mod den Udvikling, vi hidtil have været i, hvor vi tværtimod have ønsket at kalde Frivilligheden frem og ikke lægge den Hindringer i Vejen ved at paabyde noget, som vil standse den eller forstyrre den. Det andet, hvorved dette Forslag strider mod den hidtilværende Udvikling, er, at det bygger paa Sognegrænserne i Stedet for paa de frivillige Menighedskredse. Her var i 1860 et Forslag fremme fra Monrad i noget lignende Retning, skønt der den Gang kun var Tale om frivillige Menighedsraad, men det blev afvist af Folketinget eller dets Udvalg og af næsten alle dettes Medlemmer. Baa de Venstre og Mellempartiet og Højre i Udvalget var imod det, kun et enkelt Medlem, Hother Hage, støttede det, og endda nødigt. Ellers blev det afvist, fordi det byggede paa Sognegrænserne og ikke paa frivillige S sammenslutninger. Det er sidste Gang, den Sag har været til Behandling her i Folketinget; det er ganske vist over 40 Aar siden, men underligt skulde det være, om det danske Folketing skulde have forandret sig saaledes i disse 40 Aar, at det nu skulde have mindre Sans for Frivilligheden og mindre Sans for de aandelige S sammenslutninger, end man havde for 40 Aar siden. Den højtærede Ministers Standpunkt til denne Sag kommer ganske mærkeligt frem paa flere Punkter. F. Eks. vil den ærede Minister ikke, at Valgmenighedernes Bestyrelse maa hedde „Menighedsraad“, skønt man skulde synes, at var der nogen Forsamling, der med Rette kunde hedde Menighedsraad, maatte det være disse frivillige Menigheders udkaarne Mænd. Men de maa ikke hedde det, fordi der for Fremtiden kun skal være een Slags „Menighedsraad“ her i Landet, nemlig dem, der ere byggede paa Sognegrænserne. Valgmenighedsmedlemmerne skulle ikke faa Indflydelse paa den kommende Kirkeforfatning gennem Valgmenighedsraadene. De skulle kun kunne faa Indflydelse derpaa gennem Sogne- menighederne. Derfor indeholde Forslagene den højt mærkelige Bestemmelse, at den, der har løst Sognebaand fra en Præst, skal kunne vælges til sammen med ham at arbejde paa det kirkelige Livs